

Nº 4001 *

AD LIBRVM ARISTOTELIS
DE INTERPRE-
TATIONE

Theses,

Quas Deo bene iuuante,

Præside

CORNELIO MARTINO AND.
vverpio, Profess. Logices Aristoteleæ
publico

Disputationi publicæ in illustri Principis *JULII*
Academia, quæ est Helmæstadij,

Subiicit & pro viribus ingenij defendet

IOANNES VINCELBERGIVS GARDALE-
giensis Semno, Medicinæ stud.

ad XVI. diem — Mens. Nouembris.

Nº 4003 *

HELMAESTADI.
Excudebat Iacobus Lucius, Anno
M. D. XCIII.

AD IOANNEM VINCERGIVM
SENARIOLI M. SIMONIS MENCII
Professoris Iuliæ Acad.

Vtpampinario secantur palmiti
Supervacua quæcumq; falce ferrea,
VFætus & umbras quæ fovent, his parcitur:
Sic veritati acuta disputatio
(Turbata nulla acerbitate scilicet)
Quæ sunt inanes, amputat sententias,
Solidas relinquit & tuetur fortiter.

Tu perge *VINCERGI* amare duplicem
In literaria laborem vinea,
Tolle ociosos pampinos, serva utiles:
In dimicando disce cum sodalibus   **et**
Tam *VINCI*, ubi res postulat, quam *VINCERE*:
Vtrumq; facienti probè, absq; sanguine
Cum laude tamen, opima concinnabitur
Doctis Camænarum digitulis laurea.

SPE

A

SPECTATISSIMIS, ERUDITA QVÈ
PRUDENTIA, RERVM VSV, ET INTEGRITATE
præstantibus viris, D. IOANNI FALCONI, Se-
natori Reipub. patriæ vigilantiss. & D. NICO-
LAO VDONI, Ciui ibid. primario, fau-
toribus suis officiosè colen-
dis S.

Vod Thebaica lege præceptum erat, viri orna-
tiss. vt pictores, vt figuli, vt artifices imaginum
formas, quoad eius fieri posset, optimè atq; a-
deò præcisè exprimerent, irrogata illis mulcta,
pecuniaria, qui deterius aut pinxissent, aut finxissent: id
æquissimè sanctiretur de conceptibus animorum, qui re-
rum idola sunt & imagines, ad viuum exprimendis, vt ora-
tio rationis esset interpres, & quasi diuinæ maiestatis illi-
us germanus Mercurius: si quid modò legis de rebus abstru-
soribus aut ferri potest, aut optari debet. Accepimus di-
uina quidem benignitate ~~dui~~ ^{Dæsus} ~~decaus~~, eamq; natu-
ra mater vnà cum animi facultatibus ipsa nobis suapte
sponte ingenerauit. At enim uero veritatem, quam in com-
positione disiunctione q; simplicium conceptuum consi-
stere fatentur omnes vno prorsus ore Philosophi, natura
nouerca ~~di~~ ^{os} nō glau, vt apud Pindarum est, in altissimo cœli
folio, non hominum in terra filiam esse voluit: aut (si De-
mocrito credimus) in profundissimum quasi puteum de-
mersam à facie nostra semouit. Quæ veritatis siue subli-
mitas siue profunditas, argumentum est bene locuples tan-
tæ mentibus obfuscæ caliginis, in dispicienda veritate re-

A 2

rum

rum per se se clarissimarum, quanta vespertilionum in aspe-
ctu meridianæ lucis. Nimirum intercipiuntur optici men-
tis radij, medio loco quasi centro inter utrumque situm di-
spersi, per nimiam illam minimeque menti proportionatam
veritatis ab illa distantia: præstringit oculos præfulgidum
diuinæ (quam Plato vocat in Cratylo) veritatis iubar: i-
demque suis radijs exiles animi radios obfuscatur, unde visus
nostræ quasi parallaxis consequitur. Quod si vero deor-
sum flectamus oculos in veritatis puteum, obstant vnde
fluctuantes materiæ & accidetium, quæ magnoperè certi-
tudinem veri præpediunt. Si denique veritatem quoquo-
uersum discurrendo quæramus in planicie, alucinamur i-
tidem: tantum abest, ut tam exactè teramus orbitam veri-
tatis, quam accuratè directum currus meatum in Acad. Pla-
tonis olim Cyrenæus eques Anniceris seruabat eodem tra-
mite, ex quo ne transuersum ille quidem digitum excede-
bat. Itane vero tandem, inquires, omnino veritatis adytis
arcebimur? Minime gentium. Nam si verum est, quod Ly-
ricorum princeps perhibet, *χρόνον εἰναι πάντων πατέρα*, certe
χρόνως quoque tandem Veritas ipsa quasi Temporis filia dete-
getur. Denegavit natura veritatem, fateor: obfudit men-
ti rerum omnium inscitiam: nihil inscripsit mentis nostræ
abulæ; sed rasam tamen illam potentibus & acutis ad veri-
cognitionem calcaribus instruxit ita, ut veritatis indagine
quadam animi venandæ characteres accessu recessuque tem-
poris insculpi possent. Stipata mens est sensibus, tanquam
satellitibus, & ad sciendum ducibus, quibus & ea quæ sunt,
& ea quæ fiunt, obiectiuntur. Arrepta sensu factaque phan-
tasmatu mens admirabili quodam artificio componit, di-
uidit, admiratur: tum querit insuper sciendi desiderio,
dubitatur; sed dubitationum compedibus per λύσιν & inuen-
tionem causæ semetipsam pedetentim expedit, ac in arce
veritatis

veritatis tandem, profligata seu puræ negationis, seu præ
uæ dispositionis ignoratione, ~~acuerāndat~~ acquiescit. Ve-
rūm hoc opus, hic labor erit Logici: hīc facula præfere-
tur illustris illa hermeneutica, quam (vt ferunt Interpre-
tes) intinēto penitus in ipsam mentem calamo ~~λεληνθ-~~
~~στρόψιον~~ posteritati tradidit Archiphilosophus ille, Philo-
phorum, vt cum Auerroë loquar, Monarcha, Aristoteles,
qui metas humanas (vtar enim verbis Ammonij) tanquam
Apollo quidam Hyperboreus ad veritatis fastigium tran-
scendit. Is est, qui scalam fabricauit eam, cuius ascensu ve-
ritatem Iouis summi filiam è throni cœlestis altitudine de-
uocatam in vrbibus collocemus. Is est, qui situlam in pro-
fundum veritatis puteum docuit demittere, qua latentem
illam extrahamus. Is est, qui & ipse confecit, & in Orga-
no commonstrauit eam ad veritatem viam, qua nobis quo-
que ingrediendum est, si isthuc, quò peruenit ipse, videre
quale nam sit, exoptemus. Exposui vobis, humanissimi
fautores, scopum vniuersi Logicorum negotij, cum primis
verò propositam rationem hermeneuticæ, futuræ dispu-
tationis nostræ publicæ, materiæ, quam siccis à me com-
prehensam thesibus, non Colophoniorum lautijs condi-
tā, aut Atticarū mulierum delitijs obuestitam animaduer-
tetis. Exigebat ea res, vti patrocinium Clarissimi Præsidij
ita fautorum benevolentiam eorum, quibus nuncupari si-
ue posset, siue deberet. Delegi verò mihi vos in primis,
quorum voluntatem in nos propensiorem, & humanitatem
oppidò benignam haud ita pridem perspeximus. Quam-
obrem hoc mei studij Philosophici testimonium, qua e-
stis humanitate, quæso, complectimini: & quicquid est
opellæ meæ, quod sanè per exiguum est, accipite: graui-
ra, quæ deberem, & adultiora exspectate, non immemo-
res Artaxerxis, qui perpusillum aquæ Cyreæ fluuiatilis

munuscum à Sinæta Persa quodam oblatum non modò
δωρον appellabat, sed, ut AElianus in varijs hist. com-
memorat, non mediocri quoq; voluptate in phialam excipie-
bat. Nam qui thura litare non potest, ab eo vel falsam of-
ferri molam, nulla certè vetat religio. Valete. Dab.
Helmæsteti 3. Eid. IXbr. Anno natæ illustris Acad. IV-
LIAE XIIIX.

P. V. addicēt.

Ioannes Vincelbergius Marchicus,
Respondens.

THE-

THESES.

I.

Ncomplexa Logicæ primordia, quæ primo mentis actu simpliciter apprehenduntur, ad compositionem & diuisiōnem intellectus ordinari directè debent: quò consecutionem ignotit tandem ex veri positione, cui mens assensa sit, educamus.

2. Sed dimissis in præsentia duabus extremis Logicæ partibus, quarum una primam, altera postremam operationem animi dirigit ac informat, medium duntaxat illam, quæ mentis in componendo diuidendoq; canon est & regula, quantum præsens fert conditio, considerabimns.

3. Suppositum eius est Enunciatio, cuius principia, species atq; perpessiones excutiemus.

4. Principia duo sunt: Nomen & Verbum, quibus in oratione primas omnino debemus. Nam si quid accesserit præterea, pro determinatione saltem eorum accipiamus. Accum utraq; voces sint, sic circa de vocibus præfari non nihil haud intempestiuum videatur.

5. Voces affectionum animi, & rerum, mediantibus conceptibus symbola sunt, non illa quidem notificantia, sed κατηγορίαι significantia. Vbi tria vides aggregari: Res, Conceptus ultimatos, & voces. Præeunt res A Q V I B V S abstrahuntur conceptus noētici, P E R Q V O S fiat intellectio. Sequuntur voces A D Q V A S in effundendis ac prodendis rebus conceptis decurritur. Res igitur intellectio sunt ηγέρη, (at ultimata tamen vocum significata), επόμενα: medio inter ea locosita sunt animi concepta pathemata, per mentem abiuncta à materialibus singularium conditionibus, eiq; sic impressa, vt Intellectum potestate, patheticum denominent, non quò patiendo corrumpatur, sed cognoscendo perficiatur.

6. Voces & conceptus in homine sunt, illæ quidem Exeuntes, hī verò Immanentes. Res extra hominem consistunt, non in homine, nisi per noemata, quæ immediata rerum simulacra & ὄμοιώμata, cum rebus eadem ubiq; sunt omnibus. At verò voces, quæ primæ sunt & proximæ pathematum animi notæ & indices, nec immediate rebus uti similitudines respondent, sed mediantibus conceptibus, eadem esse ubiq; nequeunt: quam pariter conditionem habent &

26aφα

plat. in
Phædro.

Vide ante-
præd. postr.
E cap. 4.
lib. w.
epulu.

χραφόμενα, quæ vocum uti primorum symbolorum oralium tesseræ sunt & symbola secundaria, picturis secundum Socratem persimilia.

7. Vocum aliæ simplices sunt, aliæ συμπεπλεγμένους. Simplices, nempe nomen & verbum, præcisè significant, ut φάσις, non ut καταφάσις ή διαφάσις, quæ complexorum propria sunt accidentia.

8. Nomen est vox sine tempore tota, non secundum partes separatas significans. Nam in significatione sita est forma nominis, quæ certè hic non partis, sed totius est.

9. Verbum est vox connotatiuarei cum tempore, signum prædicati, sicuti consignum temporis.

10. Vtriq; principio tum Infinitatio, quam vocant, tum πτῶσις accidit.

11. Infinitatio est, cùm ad finitum nomen aut verbum adiecta NON particula non vnum, sed infinita αἰωνίως ponit, ac vnum tantummodo finitum tollit: ideoq; tam de non ente quām de ente dicitur, & finitam negationem, quæ magnoperè non attenditur, affirmationem verò principaliter infinitam importat.

12. Ac huiuscmodi quidem infinita non simpliciter, nomina aut lib. Interp. verba, sed ἀόριστα nomina & verba sunt: cum neq; simplicia sint omnino, neq; significationem certi cuiuspiam determinatam & ratam habeant, quæ certi nominis impositione contineatur.

13. Πτῶσις est, deflexio nominis à recto, verbī à præsenti themate. Quo fit, ut πτῶσις nominis non sit nomen logicè. Nam etsi multa sint ei cum nomine communia; verbo tamen adiecta, nondum compleat sententiam, cùm vel nihil per se significet, nisi ad ipsum nomen respicias: vel non absolute rem designet, sed præterea relationem respectiuam connotet.

14. Neq; verò πτῶσις verborum omnino verba sunt, cùm pleræque vel nihil veritatis sapiant, quales sunt illæ, quæ ab indicante modo desciscunt: vel penitus determinatam veritatem non habeant, quales sunt οἱ ἐκ τὸς Θεοῦ γένονται, μὴ παρόντα γένονται, ἀλλὰ τὸν πέριξ γένον οὐ παρόντες.

15. Quo loco facessat τῆς εἰπογενεῖς suspicio de rebus grammaticis, quasi legem perseitatis auream μεταβάσια Εγένετο violassemus. Ecquis enim est tam cœcus, qui logicalia considerandi modo logico ad finem logicum hic proponi, non apertè peruideat.

16 Ex

16. Ex ijs igitur, quas dixi, partibus constituitur oratio, vox non modò tota, ex arbitratu hominum, sed etiam secundùm partēs seorsim acceptas significatiua.

17. Orationes in perfectas & imperfectas dispescimus. Perfecta est, quæ per nomen & verbum absolutū αὐτονόλη διανοιαν, ut nihil addi præterea necesse sit: ac Stoicis dicebatur σύμβαντα, κατηγόρημα, ἀξίωμα, vt cum Suida, Luciano & Prisciano, refert ερμηνεias ille Ammonius. Nobis appellatur Oratio suppositiua, & Enunciatio, conflata ex confortio nominis & verbi potissimum, quibus simpliciter & sine respectu subiectum & attributum definitur.

18. Subiectum est, de quo quippiam enuntiatur: attributum, quod enunciatur.

19. Enunciatio definitur oratio secundam operationem intellectus, in qua verum & falsum est, significans.

20. Imperfectæ sunt orationes illæ, quæ nihil veri aut falsi affirmati negatiuè pronunciant: qualia sunt Stoicorum παραπομπάτην παραπομπήν, in quibus cum verbo casuale nomen ponitur: itemq; Rhotorū ac Poetarū dubitatio, quæstio, cōquestio precatio, deprecatione, imprecatione, votum, imperatio, admiratio, appellatio, & eiusdem farinæ alia, & οἱ περὶ τὸν εἶναι ἀττικέστερα, quæ vel assertus, non animi notiones explicant; vel nihil veritatis aut falsitatis affirmatae aut negatae continent.

21. Hactenus de principijs. Sequuntur Enunciatorum diuisiones, quæ trium sunt quasi tribuum, substantiæ, qualitatis & quantitatis.

22. Prima ratione, quæ concernit substantiam, cum partibus substantialibus Enunciatum in simplex & compositum, finitum & infinitum diuiditur.

23. Simplex est in quo vnius subiecti & attributi, quoad vocem & significationem, vna est vel compositio vel diuisio: seu, quo vnum vni inesse vel abesse pro diueritate temporum significatur. Ex quo simpliciter ἐν τῇ περιουσίᾳ Enunciatum hoc dicitur propter unitatem significationis, intellectus, & modi concipiendi. Simplicissimæ sunt omnium orationes hyparcticæ, vt: Deus est. Manes sunt. quibus proxime succedunt ex, quæ non absolute, sed coniunctione simplices ac vnae sunt, vt: Camelus est animal.

24. Compositum Enunciatum est vel aquiuocum, quod ob signi-

B

fication-

ficationis multiplicitatē simpliciter est multiplex, nec vnum est, nisi quodāmodo in ordine ad vnum significatum: vel coniunctum pluribus ijsq; diuersis terminis, quod et si secundūm quid συδέσμων ηγή καθ' ὅτερον est vnum, secundūm quid tamen est etiam multiplex, cum vel vnum de pluribus, vel de uno plura dicantur, aut plura cum pluribus coniungantut, vt homo musicus albus ambulat. Cicero consul est & orator. Si tempus caret omni principio, mundus aeternus est, Animal aut dormit aut vigilat.

25. Una tamen simpliciter illa est, & categorica simplex enunciatio, qua prædicatur vnum de uno subiecto cum uno quopiam accidente, quod cum illo facit vnum numero: vel quā definitio nominis pronomine ponitur, vt: homo prudens deliberat. Corpus animatum sentiens vigilat.

26. Simplicium enunciationum per celebris est in absolutas & modificatas τοιδιούσεσ. Absolutæ, puræ, & existentes, quas οὐκάπερ καί hoc est, de inesse nominant, illæ sunt, quæ subiecto aliquid απλῶς aut attribuunt aut denegant.

27. Harum alia binaria est, alia trinaria, si numerum partium respicias. Binaria est, in qua subiectum immediatè cum attributo cohæret: siue sit τὸ δέντερόν ΕΣΤΙ κατηγορεύματον ταραχητον, essentiale constitutionis principium: siue quicquam aliud citra ligamenti appositionem prædicetur, modò verbum prædicati loco statuatur, vt: Eclipsis est. Chimæra non est: quæ de secundo adiacente vocantur Enunciationes absolutè simplicissimæ, non ponentes in numerum, vt loquuntur. Itemq; cœlum mouetur. Leo rugit.

28. Trinaria ή εἰς τρίτη προσκατηγορεύματος est, cuius utraque extrema sunt nomina, quæ tanquam πέριγματα, τροπέμδα καὶ συγκαίμδα deuinciuntur in re se mediante appositione tertij adiecti, quod vt membrum integrans apprædicatur & compositionem assigntat v. g. cœlum est mobile.

Auerr. in 29. In utroq; genere prædicatum aut posituum est & perfectum,
Epito. in perficiens rem de qua dicitur: aut priuatuum, quod formæ priuationis denotat, vt: catulus cæcutitante nonum diem. Nox est tenebris.
lib. 20. bricosa.

lib. I. prior. cap. 8. Porro quoniam aliud est inesse, aliud necessariò inesse, non eadem erunt modales cum Existentibus, sed inharentiam prædicati in sub-

in subiecto, adeoq; totam compositionem certo modo, tanquam περιθέση, hoc est, additamento speciatim determinabunt, ut mutua terminorum κέτη appareat: eaq; vel necessaria, vel impossibilis: Contingens aut possibilis.

31. Necessarium est, quod est, nec potest non esse. Contingens, quod est, & potest non esse. Impossibile, quod non est, nec esse potest. Possibile, quod non est, sed esse potest. Sin verò necessarium & contingens εν ταλάτης capiantur, quatuor hi modi succinctè contrahentur ad duos, ad Necessarium & Contingens. Ac necessarias quidem Modales efficiet præter necessitatis modum etiam Impossibile, non possibile, non contingens, contingentes verò præter modum contingentiae, etiam possibile, non necesse, non impossibile.

32. Neq; verò plures hīc Modos agnoscimus, qui determinent accessoriè των γνησίων ad terminos, & compositioni aliquid superaddant, ac Enunciationem secundūm Esse & non Esse immutent aut diuersificant. Quare Verum & Falsum, quos modos appelles identificos, & alias præterea qualescumq; terminorum descriptiones, nihil hic habere loci arbitramur.

33. Modalium partes duæ sunt, Modus, & quod modificatur, Dictum, simpliciter & citra modum ē subiecto & attributo suo, non aliter ac absolutæ constitutum: quod si complexim vñā cum modo totum accipiās, Dictum subiecti, Modus attributi vice fungetur, ideoque prædicato dicti conuenientiūs affigetur, vt Omnem hominem mori necesse est. Nonnunquam tamen & in fronte dicti modus statuitur, non minùs quam in fine: quas de dicto Modales indigent & Compositas. Sin verò modus interiectus dicti partes diuidat, Modales de re & Diuisas nominant, vt O. homo necessariò moritur. si deniq; modus cum subiecto dicti coalescat, & illius pars fiat, non illa modalis, sed absoluta censebitur, vt A. necessariò moriens est homo.

34. Geminam illam rationem partium in Modalibus sequitur gemina qualitatis & quantitatis earundem consideratio. Cūm enim neruus & anima modalium penes modum resideat, affirmato vel negato modo vniuersali aut particulari, tota modalis illius & qualitatis & quantitatis genuinæ solet æstimari. Modus enim affirmatus εστι, negatus, τω μή εστι οὐοιως τίθεται, quod cūm de contingenti verum esse pronunciet Archiphilosophus, οὐοιοργώως quoq; valebit

de reliquis. Cæteroqui qualitatem populariter ex attributo dicti, quantitatem ex subiecto dicti, non secus ac in absolutis, metiri consueimus.

35. Vniuersales modi sunt necessarium, impossibile, non possibile, non contingens, qui temporis vniuersalitatem atq; perpetuitatem important. Necessarium enim semper est. Impossibile semper non est. Particulares sunt contingens, possibile, non necessarium, non impossibile (nam vniuersales in particulares, ac vicissim particulares in vniuersales abeunt, negatione superaddita) qui tempus interruptum atq; partiale denunciant.

36. Tandem ex infinitatione, quæ nominibus & verbis accidit, finitarum ac infinitarum Enunciationum nascitur distinctio.

37. Finita est, quæ finitis utrisq; terminis constituitur, vt Phidias est statuarius: homo non est stipes.

38. Infinita est, quæ ex infinito vel infinitis efficitur, vt Non Deus est hic. Non Hippocrates est Medicus: ubi nulla propter infinitationem est veri aut falsi negatio: quin imò infinita multò minus, quam lib. Interp. finita negare videntur. Nam qui NON HOMO dicit, minus ad cap. 12. huc veri falsi q; dicit, quam qui HOMO diceret.

39. Divisiones enunciatorum è substantia sumtas huc usq; percensuimus. Sequitur ut secundum Qualitatem, ratione differentiæ lib. 1. prior. sp̄cificæ, quæ in Quale prædicatur, eadem in affirmata negataq; tri-cap. 2. buamus.

40. Affirmativa est alicuius de aliquo enunciatio. Negativa, quo alicuius ab aliquo remotio significatur. In illa compositio est: in hac verò diuisio.

41. Proximus est affirmationi & negationi διορισμὸς Enunciationum in veras & falsas, quæ passio propriè & necessariò ad affirmationem & negationem, constitutricem oppositionis secundum veritatem & falsitatem, consequitur.

Plato in
Cratyllo.

42. Enunciare namq; possumus de eo quod est, esse: quod non est, non esse: quod non est, esse, quod est, non esse. Binæ priores συγγρίαι veritatem, posteriores falsitatem continent. Atq; hic est biforis ille Pan, interpr̄etis Mercurij filius, sermo nimirum, qui ταῦ significat, ob veritatem & falsitatem geminus, quarum illa superioribus Panis partibus delicatis atq; laevis: hæc verò inferioribus hircinis & asperis, à veteribus significabatur.

Est au-

43. Est autem veritas, adæquatio mentis cum rebus, in quibus subiectiuè sita est, & causatne, & fundamentaliter, quatenus illæ cōparantur ad intellectum, vt mensuræ ad mensuratum: in intellectu ve-rò conceptiuè, principaliter & formaliter: in oratione symbolicè: quorum omnium mutua requiritur ad exactam veritatem concor-dia, æqualitas & conuenientia.

44. De Entis veritate, quæ naturalis & speciei veritas, Entisq; tilit. adu. Passio dicitur, qualis est veritas, hoc est, vera natura auri, quorsum Card. exer. attinet hic multa commemorare, cùm absoluta illius consideratio ^{2.} pertineat ad Methaphysicum? Loquamur de veritate conceptuum, P. Soncas-qua naturalis noëmatum coniunctio disiunctio sic apprehenditur, lib. 6. Methaphys. ut esse, quod est, nou esse, quod non est, intelligas.

45. Hanc Enunciatio significanter exponit, si lingua mentis pe-dissequa diligenter ad nütum dominæ se componat atq; conuertat: vnde veritas ea, quæ significationis appellatur, & Enunciati wāθ^G lib. 9. Met-tapb. ca. 10. est, exoritur.

46. Quamobrem ea demum vera est Enunciatio, quæ genuinum & germanum rei in intellectu ὅμοιωμα: Falsa, quæ spuriam rei similitudinem declarat.

47. Sed prætereunda est σκέψις luculentior materiæ, seu conditionum ad materiam consequentium, ne falcam in alienam posterio-ristæ Topicique messem immisisse videamur.

48. Restat tertia, quam Quantitas suggestit, Enunciationis diuisio de rebus vniuersalibus aut singularibus, quarum hæ citra quantitatis signum omnino & semper efferuntur: illæ quandoq; signantur: quan-doq; vero nullo signo determinantur, vt ambigas, quam latè vel an-gustè subiectum accipi debeat. Signantur τὰ καθόλη καθόλη η ὄπις εἰ μέρη δηλώμα signis vniuersalibus aut particularibus: vnde qua-lib. de In-tuor emergunt enunciationum formaliter ἀντιδιηρημάτων species: bi-terp. cap. 7. næ signis orbatæ: Singulatis & Indefinita: binæ signis affectæ: Vnuer-salis & Particularis.

49. Signatis affines sunt Indefinitæ τὰ καθόλη μὴ καθόλη δὲ λεχθέντων propter vniuersalitatem subiecti, quam tamen intermina-tam habent: & contra distinguunt singularibus de subiecto indiu-duo. Quòd si formæ cura seposita materiam ad intellectum referas, ob affinitatem istam ἀδιόγεται possunt vniuersaliter intelligi, si mate-

ria sit necessaria vel impossibilis negata, vel attributum subiecti contentis omnibus conueniat. Particularibus autem æquipollent, si vel nexus prædicati cum subiecto sit accidentarius, vel attributum non toti, sed alicui subiecto competit.

50. Signantur Enunciations ex parte subiecti tantummodo. Nam attributum $\omega\lambda\omega\varsigma$ sumendum est uti confusum ac indistributum vniuersale, ne creetur signi redundantia vel enunciationis falsitas, aut in partibus illius identitas aliqua cruda & insipida. Si quis enim ita pronunciet: Aliquis homo est aliquis homo, ubi recte diceretur: Aliquis homo est homo:

auditum admissi risum teneatis amici?

51. Enunciationum igitur haec sunt species è substantia, qualitate & *ibid. cap. 13.* quantitate natæ, quas huiusque recensuimus: quibus alij præterea Paronymas & vniuocas: itemq; absolutas & Reduplicantes adiiciunt.

52. Reduplicantiam faciunt triplicem: unam simplicem, qua subiecto quatenus subiectum, inesse dicitur quippiam, ut: Triangulus quatenus Triangulus, habet tres angulos duobus rectis æquales: alteram $\alpha\pi\omega\lambda\omega\varsigma\mu\lambda\omega\varsigma$, quam scholastici vocant specificam, ubi prædicatum subiecto propter causam ipsi appositam tribuitur v. g. Crocodilus, quia natura timidus, perhorrescit strepitum. Centaurium quia exsiccat, medetur glutinandi ulceribus. Sed huiusmodi Enunciations specificæ sunt $\delta\upsilon\alpha\mu\varsigma$ syllogismi integri. Tertiam $\alpha\pi\omega\lambda\omega\varsigma\mu\lambda\omega\varsigma$, qua toti quippiam ob partem assignatur, ut homo quæ manum habet, scribit.

53. Sequuntur Enunciationum accidentia propria, oppositio, conuersio, conuersio, quæ mirificum in disputationibus recte philosophantium habent usum, & ad veritatem suis legibus respiciunt.

54. Oppositio, quæ ex communissima Enunciationum affectione $\alpha\pi\omega\lambda\omega\varsigma\mu\lambda\omega\varsigma$ essentialiter resultat, dissensio definitur Enunciationum duarum secundum affirmationem & negationem unam eiusdem quo ad rem & nomen de eodem, seruata eadem peristasi & habitudine ad extrinsecum.

55. Conditiones illius sunt $\omega\sigma\alpha\tau\omega\varsigma$ ($\mu\eta\omega\omega\omega\mu\omega\varsigma$) $\pi\beta\eta\tau\omega\alpha\omega\varsigma$, $\pi\beta\eta\tau\omega\alpha\omega\varsigma$, c $\nu\tau\omega\alpha\omega\varsigma\chi\zeta\omega\varsigma$: quæ si negligantur aut omnes, aut saltem aliquæ, prodibunt Enunciations $\epsilon\pi\pi\omega\varsigma$, non oppositæ.

lib. de Interp. cap. 6. 56. Oppositionum vulgo quinq; feruntur species: una contradi-
Elench. Sophist. c $\nu\tau\omega\alpha\omega\varsigma$ etoria secundum quantitatem & qualitatem antithesis pugnacissima: al-

ma : altera contraria duarum vniuersalium, quæ simul falsæ quidem
esse possunt, at nunquam simul veræ : tertia subcontraria duarum
particularium, quæ veræ quidem cōdēxōrūas at nunquam falsæ simul
esse queunt. Quarta singularium est oppositio, verum & falsum ex-
ātē diuidens. Quinta indefinitarum non per se quidem, sed propter æ-
quipollentiam earum cum vniuersalibus aut particularibus.

57. Prioris utriusq; generis Oppositiones sunt κατὰ περιῆγμα secundum esse. Subcontraria verò saltem κατὰ λέξιν repugnantia, degenerat à natura oppositionis quodammodo, cum defituatur κατὰ αὐτὸν & vniuersale subiectū particulariter, vagè ac indifferēter lūtū cōtineat.

58. Quid ergo de subalterinis fiet, quæ ne secundūm Dici quidem
Oppositionem redolent?

59. Et cum versatiles veri falsi^{que} vices hebeant contrariæ iuxta
cum subcontrarijs, solæ contradictoriæ simul neq; veræ neq; falsæ sunt
propter medij carentiam, & impossibilitatem essendi simul & non es-
sendi; sed earum alterutra vera est alterutra falsa , definite quidem
de præsentibus & præteritis cuiuscunq; materiæ, in quibus magis a-
etus dominatur, quam potentia : Indeterminate vero de futuris con-
tingētibus voluntarijs & naturalibus, in oppositum mutabilibus pro-
pter indeterminationem voluntatis & δύναμεως αἱ φάσεως in mate-
ria: qua^{et} duæ matres contingentium cognitionem futurorum certam
πέποιθεν & πέποιθεν τὸν ἔτον impedirent.

60. Neq; verò eadem est contradicēdi ratio in ijs, quæ sunt actualiter aut fuerunt: & in futuris, quæ neq; sunt, neq; omnino non sunt, sed esse possunt. Nam præsentia præteritaque cùm determinatum ^{τὸ εἶναι ἢ μὴ εἶναι} habeant vel habuerint, definitum quoq; verum aut falsum habent vel habuerunt. Atqui futura neque definitum habent Esse, neq; non esse. Quare deerit ijsdem Entitatiua determinata veritas, itemq; non Entitatiua determinata falsitas.

61. Quocirca futurorum à opis̄ia Quo ad nos stabilitur : eaq; tan-
to maior esse deprehenditur, quāto rarius cuenunt & à natura neceſ-
ſariorum absunt longius. Etenim quæ propius absunt à necessarijs,
τὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, minūs sunt à opis̄is, magisque determinata, quām
τὰ ὅμοια ἐτυχεν, & euenta fortuita : non per se quidem sed ratione
determinantis & per accidens. Ex quo patet, relinquendum esse lo-
cum contingentibus, nec vrgeri cuncta fatali necessitate [stoica, niſi
velis è

velisè mundo sublatas disciplinas politicas, admonitiones, obiur-
gationes, præmia, pœnas, virtutes, vicia, deliberationes, omissiones,
actiones, Medicinam, & id genus alia.

62. Iam quò ritè peragatur in absolutis Oppositio, finitæ finita, infinitæ infinita opponatur, appositiæ collocata negatione aut infiniti-
onis notula, ne qua vel ambiguitas oboriatur, vel infinitarum cum fi-
nitis confusio. Discindatur in trinarijs negandis vinculum, in quo sita
vis est earum & anima: negetur attributum affirmatum in binarijs.

63. De modalium oppositione diuersæ sunt authorum sententiæ.
Nam alij quidem in ijs siue diuisis siue compositis, nihil ponunt discri-
minis à superioribus. Alij diuisarum diuersam, compositarum ean-
dem cum absolutis oppositionem esse contendunt. Neque defunt, qui
compositarum oppositionem esse per se & propriè, negent: diuisa-
rum tamen esse quandam pronuncient. Quo pacto dicuntur illis hæ
opponi contraria. O. Camelus necessariò est animal. O. Camelus
impossibiliter est animal. Et contradictorij: O. autumnus necessariò
est aduersus tabidis. Quidam autumnus non necessariò est aduersus
tabidis.

64. Sed tenuis est illa compositarum & diuisarum modalium di-
stinctiuncta: neq; eadem hic est opponendi ratio cum Existentibus,
licet eadem oppositionum formæ & eadem earundem leges utrobi-
que reperiantur.

65. Ut autem taceamus de modalibus diuersi generis & appella-
tionis, (quæ quo ritu opponantur, ex Isodynamijs patebit) differa-
mus de oppositione earum, quæ sunt eiusdem appellationis, modalium : in quibus & ad modum & ad dictum conuertenda est omnis in-
genij acies. Nam ubi singulare dictum est, contradicet illud alteri di-
cto in contrarijs de eodem modo uniuersali: in subcontrarijs de eodem
modo particulari. In contradicentibus vero conficiendis non dictum
dicto, sed modus modo contradicet.

66. In dicti communis modalibus, prima modi cura sit: altera
dicti communis. Quod ad modum attinet, idem retinetur ibi modus
uniuersalis in contrarijs: idem modus particularis in subcontrarijs;
sed dictum utrobiique dicto contradicet. In contradictione vero mo-
dus & affirmabitur & negabitur, eodem dicto retento. Si verò dictū
commune respicias, in contrarijs & subcontrarijs de modo Necessarij
vel non necessarij, dictum dicto contradicet aut contrariabitur. De
modo

modo verò Contingentis, Possibilis, Impossibilis, dictum dicto contradicet aut subcontrariabitur.

67. Quare contrariae & subcontrariae ex necessario, minimè constabunt dictis subcontrarijs. Neq; si sint ex possibili, impossibili, contingente, dicta contraria admittent. At verò contradictentes neq; contraria neq; subcontraria dicta recipiunt. Etenim si quid eorum admittatur, orientur contrariae simul veræ, subcontrariae simul falsæ, contradictoriae simul veræ & falsæ : quod oppositionum legibus repugnat.

68. Talis oppositorum fuit dissensio. sequitur συναληγεια, hoc est, enunciationum mutua, ratione veritatis & falsitatis, consensio, quamunitur doctrina oppositionis legitimæ, ne quomodo libet oppositæ pro verè oppositis obtrudantur.

69. Consensionum genera duo sunt : Isodynamia & Consecutio, συνακολόγησις. Illa est affectio propositionum eiusdem valoris, sine respectu illationis : hæc vero propositionum, quarum una ad alteram ut consequens ad antecedentem æquali valore infertur.

70. Vtramq; tam in absolutis quam in Modificatis reperias. In absolutis ijsq; finitis Isodynamiam parit terminorum μετάθεσις, vt mel est dulce : mel dulce est: quod nisi ita esset, sequeretur vni affirmatiō lib. de Inf. plures opponi negationes. οὐπον. Infinitæ vero transpositæ non terp. ca. 12. æquivalent propter infinitantem voculam. Præterea vniuersaliter a- iens infiniti tum subiecti tum attributi τῶν significat cum vniuersa- liter negante de subiecto tantum infinito, vt Omne non mel est non dulce. nullum non mel, est dulce. ibid. ca. 8

71. Consecutio Existentium est qua vel vniuersalis suam importat particularem, vt O. mel est dulce. Q. mel est dulce : vel aiens finita negantem infinitam, vt O. mel est dulce. N. mel est non dulce : vel aiens infinita negantem finitam subinfert, vt : Omne mel est non amarum. Nullum mel est amarum. Quandoq; verò etiam, in singularibus potissimum, ad negationem finitam consequitur infinita affirmatio vt : Phidias non est Medicus : Phidias est non Medicus.

72. Modales sunt ἴστιμα μήσαι vel ob eiusdem modi diuersum possum in extremitate vel medio, vt: O. homo necessariò est animal. Necesse est O. hominem esse animal. Q. hominē esse animal necesse est. Vel ob diuersos modos quoad formam, significationem tamen conuenientes, cuius rei Canonem exhibent quatuor, vt vocantur, rotuli

sive *or̄ḡȳia* quaternarum Modaliū æquipollentium in quibus sig-
latim omnibus seruata eadem modoruī quantitate dicta modorum
possibilis, contingentis & impossibilis eadem inter se omnia con-
spirant in contradictionem dicti Modalis necessariæ.

73. Restat Conuersio, quæ est eorundem extremorum commuta-
tio réciproca, salua qualitate & veritate: quæ si peragatur $\alpha\omega\lambda\omega\tilde{s} \chi$
 $\omega\mu\omega\tilde{s}$, illata conuertente ex conuersa ita ut inter utramq; nihil am-
plius inferendum intercedat, appellatur Immediata, simpliciex, Inter-
minis, & nād' $\alpha\omega\tilde{n}$ conuersio.

74. Sic absoluta particularis affirmans semper & necessariò con-
uertitur : & vniuersalis negans, vt Nullus theologus est matæologus.
nullus matæologus est theologus. Et si verum est, nullum hominem
esse Metaphysicum, Nullus etiam Metaphysicus erit homo, nempe si
nullus sit. Nam si seorsim & absolutè sumatur hæc posterior, efficitur
vitiosa, cùm hoc pacto supponat quendam Metaphysicum, qui cum
est, homo est.

75. Vniuersaliter affirmans formaliter hac ratione non conuerti-
tur, nisi cūm pares sunt & æquè latè patent termini vt definitum &
definitio : species cum sua differentia & proprio. Neq; directè respe-
ctu formæ & necessariò conuertitur ita particularis negans, vt. Qui-
dam theologus non est matæologus : quidā matæologus non est theo-
logus : sed contingit illud eò, quòd hæ particulares suas vniuersales
consequuntur. Illud vero viciosiss. Quidam homo non est animal: cu-
ius conuertens est verissima.

ius conuertens et verisimilia.
76. Sin præter mutatum terminorum ordinem mutetur Quantitas, & intercedat alia quædam inter conuerientem & conuersam Entitas, & in parte Conuenerientem & conuersam E-nunciatio, Mediata dicitur & κατὰ συμβεβρυός, & in parte Conuer-sio, destinata peculiari quodam pruilegio conuertendæ formaliter vniuersali affirmatæ: neq; tamen vniuersali negatiuæ fortassis inconueniens, vt nullus matæologus est theologus. Quidam theologus non est matæologus: nisi malis id propter consecutionem particularis ad vniuersalem contingere.

vnuerialem contingere.
Addunt insuper Interpretates αὐτοὺς φέρεν καὶ αὐτίστειν, quia
77. termini infinitati saluâ quantitate transponuntur in aiente generali
connexionis necessariæ: in particulari negante: rariùs etiam in affir-
mante, sicut: Quidā arrosor alieni nominis est tenebrio: Quidam non
tenebrio, est non arrosor alieni nominis. Cuiusmodi conuersionum
vñsus videatur in modis Baroco & Bocardo, non per Impossib. sp̄

Ostensi reducendis ad modū prīmi syllogismorū Schematis: quam
refragetur vulgata logicoruā opinio.

78. Demum singularibus omnino nulla debetur conuersio: nec
Indefinitis, nisi quā signatis æquipollent.

79. Non nihil euariat in Modalibus conuersio. Nec enim instar Ex-
istentium hæc conuertuntur neq; modus cum dicto, sed dicti partes
inter se reciprocantur: neq; modi consideratur hīc aut modalium af-
firmatio & negatio & quantitas: sed dicti signata quantitas & quali-
tas, cùm fiat conuersio non nisi in signatis enunciationibus. Sic uni-
versaliter hæc negat. Nullum hominem esse bardum, est possibile.
Quod si verò Modus in Modali conuertenda negatus offeratur, in af-
firmatum æquipollentem antè commutandus est, quām instituatur
conuersio.

80. Necessariæ Modales duntaxat vniuersales negatiuæ conuertū-
tur simpliciter & necessariò: particularis autē negās, & vniuersalis aut lib. i. pris-
particularis affirmans necessaria, neq; suapte natura neq; necessariò rum cap. 3.
reciprocantur, nisi tam necessaria sit prædicati subiectiō; connexio, ut
hoc sine illo esse nequeat. Idem esto de Impossibilib. iudicium.

81. Contingens si capiatur pro possibili, siue sit illud necessarium,
siue non necessarium, tum vniuersalis & particularis affirmata parti-
culatim & necessariò conuertitur: negata vero particularis & vni-
uersalis non necessariò reciprocè commeat, aut certè non conuerti-
tur vt possibilis, sed more necessiarum. vt possib. est nullum virum
bonum esse criminatorem. Possibile est nullum criminatorem esse
virum bonum: quæ propositio cum pariter sit necessaria, commeat,
vt necessaria conuertibiliter, non vt possibilis.

82. Si verò contingens sumatur pro non necessario, nec tamen
impossibili, hoc est, quod possit & fieri & non fieri, tum nulla omni-
nò contingens necessariò conuertitur. Nec contingens vt contingens
reciprocatur tum cùm ad id quod est aut fuit, adstringitur: sed qua-
tenus absolutam præsupponit & continet, vt: contingit aliquem con-
uiciatorem nunc vulnerari. Contingit aliquod nunc vulneratum esse
conuiciatorem. Sequitur hæc posterior ad priorem, non nisi quate-
nus hæc absolute supposita necessariò conuertitur: aliquis conuicia-
tor nunc vulneratur. aliquod nunc vulneratum est conuiciator.

83. Sed hæc modalium est in modales antistropha: quas si placet
in absolutas conuertere trajecto modo, conuertendi mos & processus

idem seruabitur, qui in Existentib. ex.c. O. artificē errare contingit.
Quidam contingenter errans est artifex.

84. Huc igitur vsq; de simplicibus pertractatum est Enunciatio-
nibus, quarum si duæ vel plures coniunctione complicantur, sunt E-
Laërt. lib. nunciata Coniuncta, τριημέρα dicta Clinomacho.

85. Coniunctio sententias istas simplices aut iungit, aut disiun-
git siue diuidit.

86. Ex priori genere prodeunt hypotheticæ propriè dictæ, siue
conditionales & connexæ enunciationes, in quibus ordine consecu-
tionis eius quod est posterius, ex priori, coniunctio perficitur: itemq;
Copulatiuæ, quæ talem vnius ex altero dependentiam non habent,
nec hypotheticæ propriè dici merentur, nisi quòd ad vnam iam quasi
suppositam altera adiungatur, aut quòd ex conditionali copulatiua
colligatur ac inferatur.

87. Ex altero fonte Disjunctiuæ profluunt, quæ quidem & ipsæ in
consortium hypotheticarum adscendæ sunt eò quòd vel leui (vt a-
iunt) brachio sint in conditionales resolubiles quæ ex ipsis inferantur.

88. Coniunctarum Enunciationum qualitas illa quæ est de Enun-
ciationis essentia communiter, affirmatio est & negatio in sola con-
iunctione posita. Neq; enim prædicatorum negatio, qualis est in sim-
plicibus, coniunctam negatiuam procreat: tametsi partes eius ita
connectantur, vt antecedens & consequens sit vel affirmatum vel ne-
gatum: vel antecedens affirmatum, consequens negatum aut contrà.

89. Neq; verò deest compositis illa significandæ veritatis & falsi-
tatis qualitas: eiusq; vel contingentis vel necessariæ.

90. Quantitas in coniunctis etsi formaliter, actu & per se nulla
est, cum non enuncient aliquid de aliquo aut aliquibus: sed enuncia-
tiones simplices, quarum illud munus est proprium, coniungant. vir-
tute tamen vniuersales istæ sunt aut particulares: id quod in opposi-
tione earum contraria & subcontraria, ac in reductione ad proposi-
tionem simplicem, qua fundentur aut cui æquipolleant, manifestum
euadit.

91. Conditionalium specialiter hæc est ratio, vt veritatem suam
in apta partium consecutione, falsitatem in viciosa repositam habe-
ant: nec adeas antecedentis & consequentis veritas requiratur ex ne-
cessitate, cum vel ex merè falsis simplicibus vera conditionata confi-
ciatur.

92. Copu-

92. Copulatiuarum veritas ex partium omnium veritate penderet, quarum si vel una saltem falsa sit, aggregata tota neutiquam vera fuerit.

93. Disiunctiuarum, hoc est, sententiarum repugnantium hæc natura est, ut in immediatis illis non possint esse plures partes veræ, quām ynica: tñm enim si vel omnes partes sint veræ (quæ cum necessariæ sint ac necessariò connexæ, ridiculè ac ineptè disiunguntur) vel si falsæ sint omnes, aut inepta aut falsa disiunctua reputabitur

94. Coniunctis accidit oppositio, formaliter quidem contradictionia, non contraria neq; subcontraria formaliter, quoniam illa vniuersalium est: hæc particularium: at coniunctæ nec vniuersales actu sunt neq; particulares sed potestate solùm & virtute: quare virtute & de lege tantum (vt vocant) oppositio contraria & subcontraria respectu suarum legum coniunctis conueniunt.

95. Tandem ad æquipollentiam carum quod attinet, ea non est conditionalium cum copulatiuis neq; cum disiunctiuis: sed copulatiuarum cum disiunctiuis mediatis atq; communibus, quas afterunt ex usu loquendi vulgari neoterici.

C 3

ODE

ODE
AD DN. IOANNEM VINCELBER-
GIVM, IVVENEM POLITIS-
simum.

AD templa cùm diæ SOPHIAE edita
Tendas IOHANNES, indole feruidâ,
Industriâq; singulari
Et pariter studio peracri:
Laudabilem, meherclè, operam facis,
Cursum quòd hunc tám amplum haud temerè subis
Verùm Sophi illius senilis
Consilij memor, ipse Apollo
Quem censuit solum Sapientiæ
Dignum corona, te LOGICA expolis
Arte inclita. Hæc enim Promethei
Fax radians, Ariadnæ & ipsum
Est filum, amantes quođ Sophiæ regit,
Quò tam arduam possint Sapientiæ
Compendiosè ascendere arcem
Egregiamq; referre palmam.
Ergò vt secundo ceu amne tuus labor
Currat, Sophorum, IANE, tuum è Duce,
(Qui cæteros quoscunq; tantum,
Astra micantia Phœbus ipse
Quantum anteit) ingenI igniculum excitas.
Dum pertinaci eius studio aureos
Libros legens, perpulcra condis
Mente decreta tenaciore.
Sed nec latentibus parietibus
Ceu arcto vigorem antro ingenij finis
Ocludi, in apricum sed affers,
Ac Cathedram premere haud vereris.

Quod

Quod ipsum & hoc iam tempore factas,
Dum quem Duce m dixi Sophiæ inclitum
M O M I eximis telis, licet sint
Tam leuia, ut queat ipso amictu
(Quod dicitur) propellere ea omnia,
Tam inuictus Heros, Magnanimusq; Dux.
Cùm ergò ille honos lumenq; Phœbi,
Palladis illeq; Mystagogus,
Vindexq; synceræ & Sapientiæ,
Qui surculos hinc inde feracibus
Ex hortulis antiquitatis
Frugiferos legit, hosq; rursum
Molli iuuentæ gnauiter inferit
CORNELIVM dico, tibi præferat
Signa, Auspice hoc stipendia alma
Perge merere, tuæq; semper
Industriæ pulcrum specimen dare,
Plenis & vltrà tendere passibus,
Donec queas intrare Templi
Sic SOPHIAE penetralia ipsa.

Petrus Rhuthanus Suecus F.

Nº 4004 *

AB:56676

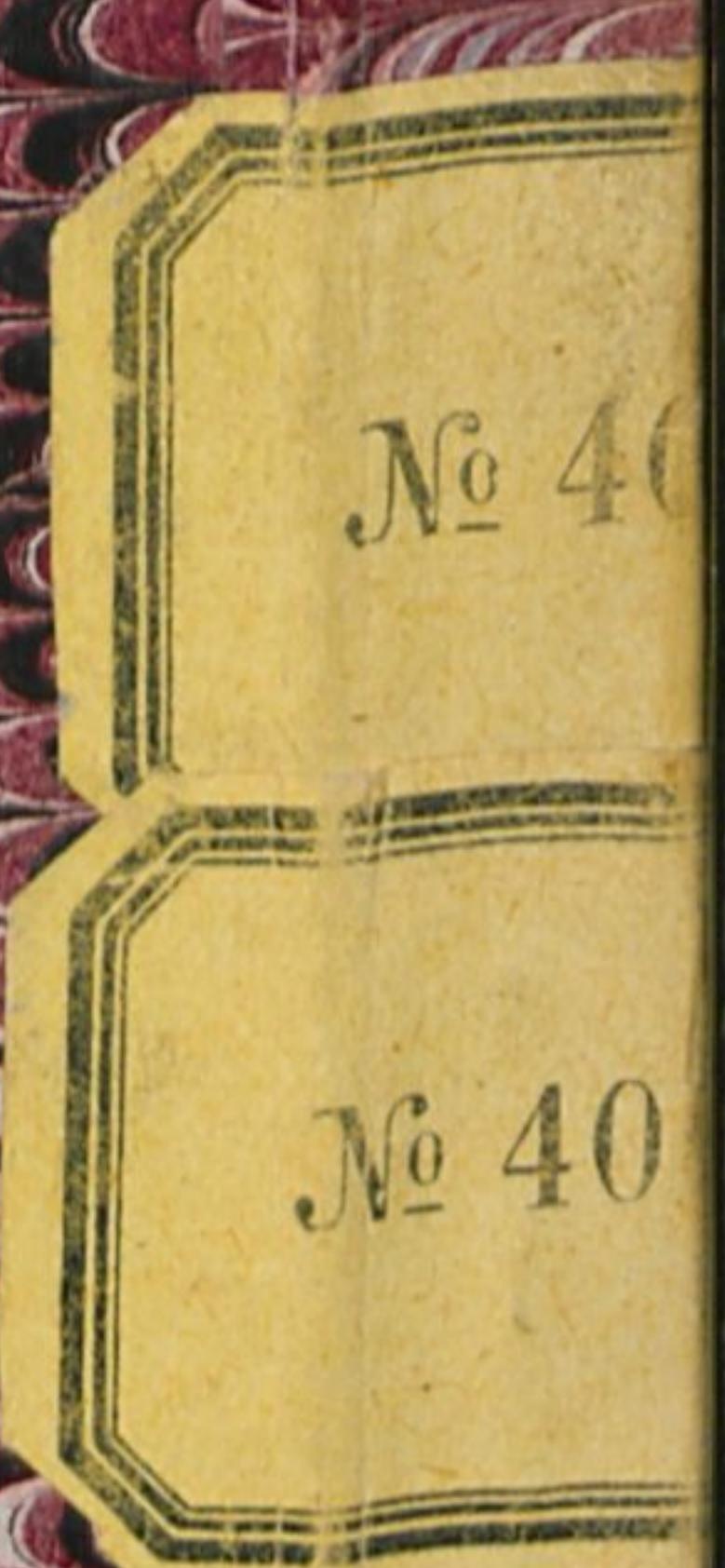
ULB Halle
003 261 476

3

56.

No 40

No 40

B.I.G.

Farbkarte #13

Centimetres

AD LIBRVM ARISTOTELIS
DE INTERPRE-
TATIONE

Theses,

*Quas Deo bene iuuante,
Præside*

CORNELIO MARTINO AND-
vverpio, Profess. Logices Aristoteleæ
publico

*Disputationi publicæ in illustri Principis JULII
Academia, quæ est Helmaestadij,*

Subijcit & pro viribus ingenij defendet

JOANNES VINCELBERGIVS GARDALE-
giensis Semno, Medicinæ stud.

ad XVI. diem — Mens. Nouembr.

Nº 4003 *

HELMAESTADI
Excudebat Iacobus Lucius, Anno
M. D. XCIII.